

Kontroverza Albanskog 'Mirovnog Dogovora'

Author: [IWPR Balkans](#)

Makedonska vlada je možda prokockala svoju poslednju sansu za mir.

Cini se da je makedonska vlada jos jedanput uspela da istrigne poraz iz celjusti pobede.

Osudom pakta o prekidu vatre skrojenog u njeno ime izmedju vodja Oslobodilacke nacionalne armije, ONA, i celnika vodećih albanskih partija u Makedoniji, vlada je možda prokockala svoji poslednju sansu za mir.

I predsednik Boris Trajkovski, i premijer Ljupco Georgijevski, kao i mediji na makedonskom jeziku odbacili su sporazum, navodno prethodno ga i ne videvši, i pozvali celnike albanskih partija u vladi nacionalnog jedinstva - Partiju demokratskog prosperiteta, PDP, i Demokratsku partiju Albanaca, DPA, da ga se odreknu.

Drzavna novinska agencija pustila je naslov, postavivši pitanje da li je dogovor "nova antimakedonska zavera" koja ima za cilj da "zastiti teroriste i njihov ideoloski i politicki projekat Velike Albanije".

Histericnoj reakciji Makedonaca usledile su iste od strane Evropske unije, NATO-a, i americke ambasade u Skoplju, koje su ovaj dogovor opisale kao "potpuno neprihvatljiv...pokusaj da se ova grupa (ONA) uvede u drzavne strukture. Nikakva mesta za nasilje i nasilne grupe ne bi trebalo da budu obezbedjena".

Pakt je, navodno, sklopljen uz posredstvo, ili, u najmanju ruku, podstaknut od strane americkog ambasadora Roberta Frovika, penzionisanog veterana Stejt departmenta na celu OSCE misije u Makedoniji. Frovick je spojio makedonske i albanske partije kako bi formirale vladu nacionalnog jedinstva pocetkom ovog meseca i pokazao zelju da postigne mirovni sporazum pre nego sto sukobi izmedju vojske i policije i ONA izmaknu kontroli.

Frovik je napustio Makedoniju proslog cetvrtka, nakon sto se suocio sa rafalom kritika upucenih na njegov racun od strane Makedonaca, medjunarodne zajednice, njegove sopstvene vlade, pa cak i OSCE-a, koji je tvrdio da je Frovik "postupao na svoju ruku".

Koji je, zapravo, bio dogovor izmedju Oslobodilacke nacionalne armije i albanskih partija u Makedoniji?

Na osnovu tvrdnji medija na albanskom jeziku sa Kosova, ONA je ponovo potvrdila svoje priznavanje teritorijalnog integriteta Makedonije i izricito odbacila rasparcavanje zemlje na federalne jedinice.

Najproblematicniji aspekti pakta, po makedonskim zvanicnicima, odnosili su se na pravo veta Oslobodilacke nacionalne armije na pitanja vezana za prava Albanaca, i na integraciju demobilisanih pripadnika ONA u policijske i vojne snage u krajevima sa vecinskim albanskim stanovnistvom.

I mada su poslednja dva uslova mozda neprihvatljiva za vladu i medjunarodnu zajednicu, sporazum je, ako nista drugo, bio pocetna tacka za realisticne razgovore u cilju okoncanja nasilja.

Pocetkom ovog meseca, kada je vlada nacionalnog jedinstva u Skoplju bila u procesu formiranja, visoki

zvanicnici Oslobođilacke nacionalne armije zatražili su savet od umerenih albanskih licnosti.

"Rekli su mi da su u prilicno dobroj vojnoj formi, ali da su politicki izolovani", rekao je jedan Kosovar koji je sreo neke od vodja ONA, a koji je insistirao na svojoj anonimnosti. "Oni iskreno nisu znali sta je njihov sledeci korak."

Kosovari sa kojima su pricali savetovali su vodje Oslobođilacke nacionalne armije da pocne da se ponasaju kao drzavnici, da objave prekid vatre, da osmisle neke razumne zahteve koje bi drzava morala da ispuni, da postave neki razuman rok za ispunjenje tih zateva, a, u medjuvremenu, ili da osnuju sopstvenu partiju ili da se ukljuce u makedonsku politiku.

"Ovi momci su caknuti" rekli su Kosovari koji su se sreli sa njima. "Vecina vodja nije nikad nista drugo ni radila nego smisljala zaplete, borila se i stvarala probleme citavog svog zivota. Oni ne znaju mnogo o drugim stvarima, i treba ih ubediti da postoje bolji nacini za resenje problema Albanaca u Makedoniji od borbi.

"Ovi momci su se borili za Kosovo, a zapravo nisu nista dobili od toga. Taci i Oslobođilacka vojska Kosova, UCK, dosli su do nesto vlasti i benzinskih pumpi i do finih kola, i nesto ugleda, a makedonski momci nisu cak mogli ni kucama. »

"Oni zele nesto za sebe - vlast, novac, ugled, i spremni su da razore zemlju da bi to dobili. Moraju biti angazovani na takav nacin da mogu da zamisle sebe u Makedoniji bez ratova i haosa. Kosovari i makedonske albanske partije su ih obradjivali ne bi li ih privoleli na svoju stranu".

Umereni Kosovari sastali su se sa ambasadorom Robertom Frovikom i ubedili ga da bi neko, po mogucstvu iz Sjedinjenih Drzava, morao da razgovara sa celnicima Oslobođilacke nacionalne armije.

Frovik je podsticao vodje DPA i PDP, Arbena Dzaferija i Imera Imerija, ponaosob, da idu na Kosovo i da pokusaju da sklope dogovor sa ONA koji bi stavio tacku na sukobe pre nego sto situacija u Makedoniji izmakne kontroli.

Nejasno je kako je procurela vest o dogovoru koji je, navodno, zaključen u Prizrenu prosle srede. Agencije su tvrdile da je makedonska drzavna novinska agencija bila ta koja je pustila pricu.

Bez obzira na proteste ulozene od strane Dzaferija i Imerija da su makedonske partije bile dobro upoznate sa njihovim sastancima sa Oslobođilackom nacionalnom armijom, premijer Ljupco Georgijevski je optuzio ovu dvojicu da su pozvali svoje ljude da "uvuku Makedoniju u rat".

I dok je medjunarodna zajednica osudila dogovor, neki zapadni zvanicnici, koji su pristali da daju izjave samo pod uslovom anonimnosti, veruju da je vlada propustila jednu znacajnu priliku.

"Reakcija Makedonaca, Evropske unije i Amerikanaca bila je neverovatno glupa", rekao je jedan od njih. "Da li oni zamisljaju da jednostavno mogu da pozele da ovi momci (ONA) prosto nestanu? Frovik je bio jedini covek ovde koji je zapravo imao neku ideju o tome sta se zaista desava. A sad je otisao, i ponovo se vracamo u vreme amatera."

Bez obzira na svu buku i bes vezan za ovaj dogovor, ostaje pitanje - sta je drugo moglo biti uradjeno kako bi se sprecilo dalje nasilje? Lako je Lordu Robertsonu i Havijaru Solani da popuju protiv pregovora sa

teroristima, i osim sto nisu ohrabivali makedonsku vojsku i policiju da snaznije granatiraju sela, njihove ostre reci nisu dovele ni do kakvih vidljivih rezultata.

Stvarnost u Makedoniji je takva da jako malo ljudi zapravo zeli rat, i dok je vlada nacionalnog jedinstva mozda zaista posvecena poboljsanju situacije vezane za civilna prava svojih albanskih gradjana, Oslobodilacka nacionalna armija se i dalje nalazi u poziciji da odbija napredak ka miru i multietnickoj stabilnosti.

Prema nekim izvestajima prosle nedelje je cak desetak albanskih civila je izgubilo zivote u artiljerijskim napadima na sela Slupcane i Vaksince u blizini Kumanova. Svaka albanska civilna zrtva garantuje vise dobrovoljaca za Oslobodilacku nacionalnu armiju i samo pojacava ubedjenje Albanaca da makedonska vlada nije ozbiljna u svojim nastojanjima da poboljsa njihovu sudbinu.

Svaki mrtav makedonski policajac ili vojnik produbljuje makedonsko ubedjenje da je namera svih Albanaca podela zemlje.

U atmosferi velikog straha i nepoverenja na albanskoj strani, i skoro histericne paranoje na makedonskoj, vlada nacionalnog jedinstva bi bolje sluzila zemlji kada bi, zajedno sa medjunarodnom zajednicom, radila na tome da izdejstvuje prekid vatre u pregovorima sa Oslobodilackom nacionalnom armijom.

Mozda je ponizavajuce konacno priznati da vlada jeste razgovarala sa "teroristima", ali je vazno napomenuti da je Zapad podsticao razgovore sa "teroristima" na Kosovu i u juznoj Srbiji.

Lord Robertson moze reci Makedoncima da ne pregovaraju, ali njegova rodjena zemlja, Britanija, koja poseduje daleko veca sredstva, narocito vojna, na kraju je morala da dovede u vladu politicko krilo IRE i da okonca nasilje u Severnoj Irskoj.

Ako gerilci odluce da otvore nove frontove u Gostivaru i Debru, kakvih je pretnji bilo, vojska i policija bi se mogle naci u situaciji da ih je premalo na prevelikom prostoru i da nisu u stanju da stanu na put osnivanju "slobodnih terotirija".

U slucaju eskalacije sukoba tokom leta, makedonska vlada ce se mozda osvrnuti na ovih poslednjih nekoliko dana kao na svoju poslednju sansu za mir. Predsednik Trajkovski, premijer Georgijevski i njihovi evropski saveznici trebalo bi da se sete Cercilove opomene, "Bolje je dugo pregovarati nego ratovati i jedan dan" ("Jaw jaw is better than war war").

Kolin Solovej je novinar sa sedistem na Balkanu. On je prosle godine na Kosovu osnovao OSCE-ov Program za zastitu novinara kome je prethodio njegov rad na IWPR-ovom Projektu Bosna.

Location: Kosovo

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kontroverza-albanskog-mirovnog-dogovora>